

Referaat

„Kultuur on ennekõike paljusus.” (L. Meri)

Hinduism

Koostaja: Kairi Koemets

2006

Kultuur on inimtegevus, mis on iseloomulik teatud rahvale, piirkonnale või ajastule. Erialaadse käitumise ja tõekspidamistega inimesed jaotuvad omakorda gruppideks. Sellisena on mõiste kasutusel mingite üldisest kultuurilisest taustast erinevate või piirkondlike või mõnele sotsiaalsele rühmale omaste nähtuste või kommete kohta.

Näiteid: klubikultuur, hip-hop-kultuur, ärikultuur, saunakultuur, tarbimiskultuur jne.

Kultuur hõlmab ka selliseid valdkondi nagu keel, teadmised, oskused, traditsioonid, uskumused, väärtushoiakud, moraal, kombed, õigus jne. Seetõttu on Lennart Meri sõnad asjakohased: „Kultuur on ennekõike paljusus”.

Hinduism on mulle, noorele eurooplasele, üsna tundmatu, mistõttu otsustasin selle erilisust põhjalikumalt uurida.

Mille poolest on hinduism eriline?

Ajalugu

India - nelja religiooni hääl

Paljude teadlaste arvates ei suuda usulise mõtte mitmekesisuses ükski maa Indiaga võistelda. Indias määrab religioon kogu eksistentsi. Siin ongi sündinud neli suurt usundit: hinduism, budism, džainism ja sikhism, millest kaks esimest on maailmareligioonid. Lisaks mainituile on Indias ka kristlasi ja viimasel ajal üha rohkem toetuspinda leidvaid muhamedlasi.

Hinduismi mõiste pärineb algselt Induse jõe oru asukailt. Kui islamiusulised keskajal Indiasse tungisid, siis nimetasid nad hindudeks neid, kes keeldusid islami usku vastu võtmast.

Kultuuriline tagapõhi

Hinduism on teinud läbi pika ja keerulise arengu. Selle juured ulatuvad umbes 2500 aastat eKr õitsele puhkenud Induse kultuuri. Kirjutiste põhjal tehti kindlaks, et selle kultuuri rajasid umbes 3000 aastat eKr Indiasse tulnud draviidid, kes austasid samu jumalusi kui tänapäeva hindudki. Neil oli suhteliselt kõrge linnakultuur ja arenenud riigikorraldus. Umbes 1500 aastat eKr tungisid läänest Indiasse karjakasvatajad, sõjakad aarialased, kelle usund on polüteistlik.

Araabiakeelse nime kasutuse üle võib väga palju vaielda, aga tegelikult on tegemist kultuuriga, religiooniga, mis algselt toetub veedadele. Indiapäraselt võiks nimetada hinduismi veedade kultuuriks ehk vedaismikks.

Tunnustatakse usundi kolme tekkefaasi:

Varajane faas - veeda-usund

Veeda-usund oli Indiasse vallutajatena tunginud aarialaste usund, millesse segunes maa põlisasukate (draviidide) uskumusi. See aarialaste iidne rahvususk oli paljujumalaline ehk polüteistlik ohverdamisreligioon. Veeda-usundi ajajärgul

keskendusid aarialased tegevusele, et ohvrite abil saavutada maapealset õnne, palju lapsi ja edu sõjas. Surmajärgse elu üle ei arutletud peaaegu üldse ning õpetus hingede rändamisest kujunes välja alles hiljem, kui sündis hinduism.

Teine faas - brahmanism

Brahmanism on preestritekeskne ohverdamisreligioon. Brahman tähendas tollal ohverdamises toimivat jumalikku imeväge. Üksikasjalike ohvrituaalide abil usuti võivat takistada korrastatud kosmose langemist kaosesse. Ohvrite toojad, brahmaanid, tõusid peaaegu maapealseteks jumalusteks, sest nende käes oli ohvrite tohutu vägi. Ka nende sotsiaalne ja majanduslik seisund oli kõrge. Brahmanismi vägeva preesterkonna ja ohvri-institutsiooni vastu tõusis V sajandil eKr suuri usulisi protestiliikumisi. Neist eraldusid iseseisvateks religioonideks budism ja džainism, mis ei tunnista veedade jumalikku päritolu.

Kolmas faas - hinduismi süünd

Hinduismi süünd langeb brahmanismi reformimise ajajärku. Selle tegelikuks tekkeajaks peetakse VII-IX sajandit. Oma õpetuselt on see usund eriti salliv, sest ainus nõue on usk veedade autoriteeti ja nende jumalikku päritolusse. Praktikas hinduismi erinevad suunad seda ka teevad, kuigi samaaegselt võib nende õpetus veedadega vastuolus olla.

Tegelikkus

Hinduism on Indias levinud usund, üks suurtest India päritoluga usunditest budismi, džainismi ja sikhismi kõrval. Hinduismi peetakse ka usundite kogumiks, sest ta sisaldab erinevaid jumala- ja lunastusekäsitlusi. Hinduismi tunnustajaid nimetatakse hinduistideks või ka hindudeks. Hinduism on India rahvuslik usund, sest on lahutamatu seotud India kultuuri, ajaloo ja elulaadiga. Hinduismil on maailmas umbes 600 miljonit pooldajat, pooldajate arvult on hinduism kolmas usund maailmas (ristiusu ja islami järel). Indias on umbes 80% protsenti elanikkonnast hinduistid. Migratsiooni tõttu on hinduistlikke templeid rajatud paljudes maades.

Hinduism on väga salliv usk: ainus nõue on tunnustada veedade autoriteeti. On palju erinevaid suundi. Hinduismil puudub ühtne organisatsioon, eksisteerib aga palju sarnase aluse ja ajaloo organisatsioone. Hindu leiab oma jumala umbes 3 miljoni jumala ja jumalanna seast. Neist enamiku kultus on kohaliku iseloomuga.

Pole dogmasid ega usutunnistusi. Õpetusel elust, surmast ja lunastusest (vabanemisest) on siiski palju kokkulangemisi.

Hinduism võib olla maagiline või ka filosoofiline.

Hinduism on sünkretistlik: hinduist võib tunnustada korraga mitut voolu.

Hinduismis puudub Jumal ühtse isiku või jõuna. Puudub ka kindel rajaja nagu Jeesus kristluses või Buddha budismis.

*** Hinduismis loetakse kolme rühma ka peasuunad ning pühad tekstid.**

Peasuunad

Hinduismis on miljoneid jumalusi. Brahmanismi ajast alates on enim austatud jumaluste kolmikut Brahmat, Višnut ja Šivat. Brahma on jumala-looja, Brahmani üks väljendusviis, mida praktiliselt ei jumaldata. Brahma naist Sarasvatit austatakse

teaduste ja tarkuste jumalannana.

Jumal Brahma toel on sündinud praegune maailm, mille lõppedes loob ta uue maailma. Hinduistlikku maailmakäsitust väljendab kõige paremini ringjoon, millel maailmaajastud järgnevad lõputult üksteisele. Kristlikku ajakäsitlust võib kujutada sirgena, millel on selge algus- ja lõpp-punkt.

Jumalatest kujunesid välja ka kolm peasuunda:

Višnuism

Višnuism keskendub maailma alalhoidja ja armastuse jumala Višnu austamisele, sest Višnu on armastanud maailma, saates sinna mitmeid inkarnatsioone ehk kehastumisi. Neist tähtsaimad on Rama ja Krišna. Esimesest jutustab Ramajana ja teisest Bhagavadgita. Selle suuna levikupiirkond paikneb Põhja-Indias ja Bengalis. Višnu jumalaperest austatakse ka Laksimit, Višnu naist, kes on ilu ja õnne jumalanna, aga ka ahvjumalat Hanumani, kes on Rama tark sõber ja teenija. Višnuismi märgiks on kolm püstjoont laubal, mis sümboliseerivad Višnu jalajälge.

Šivaism

Šivaismis austatakse Šivat, kes on nii hävitav kui ka loov jumalus. Teda kujutatakse tihti neljakäelisena, tantsimas pidevat loomise ja hävingu tantsu. Väga populaarne on Šiva elevandipäine poeg Ganeša, kes on tarkuse ja õnne tooja. Šiva naistel on mitmeid nimesid ja olemisevorme: Parvati on sõbralik ja hell emajumalus, Kali ja Durga nime all on neil hirmuäratav välimus ning neid austatakse metsikute ja veriste tseremooniatega. Oma austajatele esindavad nad jumalikku Ema, kellelt naised paluvad lapsi ja tervist. Šivaistlike usulahkude pooldajad maalivad püha tuhaga otsmiku ette kolm horisontaaljoont.

Šaktism

Šakti on jumalik, loov vägi, mis korrastab maailma ja hoiab kaose eest. Kasutatakse palju mantraid (võimsaid loitse). Šaktismis esineb palju erinevaid voole ja filosoofiaid.

Braahman - maailmavaim, maailmakõiksus. Aatman - indiviidi hing, mille ajutine asupaik on inimkeha. Eesmärk on jõuda arusaamisele, et aatman on braahmaniga üks ja seesama, loodud ümbersündide läbi lõpuks ühte sulama.

Karma seadus. Selle järgi inimese eelmise elu tegude summa määrab ära selle, kellena ta järgmisena sünnib. Karma seadus välistab andestuse.

Sansaara - inimese hinge uuesti sündimine uutesse eludesse vastavalt karma seadusele: vooruslikum elu viib paremasse sündi, halvem elu viib halvemasse sündi. Andestust ei ole, ebavooruslikkus lunastatakse vaid halvema sünniga. Siit tuleneb siinpoolse elu isiklik fatalism - vaesust ja õnnetust peetakse karma seaduse täitumiseks - eelmises elus halvasti elatu tulemuseks. Heade tegude tegemine võimaldab aga parema sünni.

Inimese eesmärk on vabaneda sansaarast ja ühineda braahmaniga - mokša ehk vabanemise saavutamine. Selle saavutamiseks on erinevaid õpetusi. Šaktismis austatakse jumalikku loovat jõudu, šaktit, mis avaldub tavaliselt jumaluste erinimelistes abikaasades. Sellele suunale on omane rohke mantrate kasutamine. Mantra on lühike maagiline või rituaalne lause või silp. Neid tähenduseta silpe võib kasutada mõtisklemisel või ka maagilistel eesmärkidel. Kuulsaim on OM- silp, mida kasutatakse nagu aamenit palvete ja hümnide alguses ja lõpus. See on pühim kõigist sõnadest ja selle abil arvatakse olevat loodud kogu maailmakõiksus. Šaktism jaguneb arvukaisse vooludesse, nii nagu višnuism ja šivaismgi. Mõned šaktid (šakti pooldajad) rikuvad salajastel rituaalidel moraalinorme, kuid teised

voolud kätkevad endas kõrgetasemelist filosoofiat ja kõikidele inimeste võrdväärset tunnistavat eetikat. Turistidele esinevad fakiirid ja enesevigastajad esindavad askeetluse mandunud vormi.

Pühad tekstid

Veeda kirjandus

Vanimat ja usuliselt kõrgeväärtuslikumat kirjandust nimetatakse veedadeks. Veeda tähendab usulist ja püha teadmist. Ilmutatud kirjutised sisaldavad pühade meeste püha õpetust, mida preestrid ehk brahmaanid suulise pärimusena täpselt säilitasid.

Veedasid ehk ilmutatud raamatuid jaotatakse kolme rühma:

1. Veeda hümnid sisaldavad sanskritikeelseid ohvri-, palve- ja ülistuslaule ning erinevateks puhkudeks mõeldud loitse. Vanim ja väärtuslikeim Rigveeda on sündinud 1200-1000 aastat ja ülejäänud hümnid umbes 1000-800 eKr.
2. Brahma raamatud on tihedalt seotud veeda raamatutega, kuna nad tutvustavad, põhjendavad ja selgitavad veedasid. Brahma raamatud olid preestrite rituaalsed käsiraamatud, mille põhjal tuli sooritada üksikasjadeni täpset ohverdamist, sest väiksema kõrvalekalle kaotas ohvri mõju.
3. Upanišadid tekkisid aastatel 800-600 eKr. Brahma raamatute jätkuna ja täiendusena. Need usundifilosoofilised teosed seavad esiplaanile õpetuse ja meelelaadi. Upanišad – see tähendab nii istumist ja kuulamist kui ka veedades sisalduvat salajast õpetust ja tarkust. Nende kohta kasutatakse ka nimetust Veedanta ehk veedade lõpp, kuna nad asetsevad veedade lõpus. Upanišade peetakse ka veedade täienduseks, sest neis on religioonifilosoofiline mõte arenenum kui veedades. Hinduismi tähtsamad koolkonnad veedanta ja samkhya peavad Upanišade üheks oma põhiteoseks.

Hilisemaid üleskirjutusi ei peeta ilmutusteks, vaid pühade meeste kirjapanekuks. Sellesse rühma kuuluvad suured eeposed „Ramajana” ja India rahvuseepos „Mahabharata”, mis on kujunenud aastatel 400 eKr- 400 pKr. „Mahabharatasse” kuulub iseseisva osana India usulise kirjanduse kuulsaim teos „Bhagavadgita” (jumalate laul).

Õpetuse alused

Õpetuse põhiline punkt on õpetus hingede rändamisest ehk reinkarnatsioonist. Sansaara - hingede rändamine. Aatman - inimese sisemine mina, tema hing läheb pidevate reinkarnatsioonide kaudu teistesse kehadesse. Sansaara lõpeb siis, kui Aatman ühineb brahmaniga, maailma hingega. Siis toimub vabanemine ehk mokša. Inimese kogu elu eesmärk ongi jõuda mokšani, st vabaneda uuestisündimise ahelast. Kas ta saavutab vabanemise selles või mõnes teises elus, sõltub sellest, kuidas ta on elanud. Karma seadus – see on teo ja tagajärje seadus. Hindude jaoks on surm võimalus saavutada paremat kehastumist. Kui hinduismi hulka lugeda sellele eelnenud arenguastmed - veeda-usund ja brahmanism, siis võib seda pidada maailma vanimaks ja mitmepalgelisemaks usundiks. Hinduismi võib nimetada ka usundite kogumiks, sest see sisaldab väga erinevaid jumala- ja lunastuskäsitlusi. Samas usundis eksisteerivad üheaegselt jumalate paljusus ja ainujumalus, jumala kõiksus e panteism ja isegi ateism. Selline uskumuste vastandlikkus leiab lahenduse sel teel, et igaüks võib valida meelepärase koolkonna või vastuvõetava jumaluse. Ka tähtsamad pühad raamatud sisaldavad vastuolulisi arusaamu, nii et iga koolkond ja suund leiab neist endale midagi sobivat. Hinduismis kajastuvad peaaegu kõik usulise kogemuse ja tegevuse vormid. Selles õpetatakse, et tõde on üks, kuigi pühad mehed vahendavad seda eri aegadel

erineval viisil. Rigveda lõpuosas ilmneb polüteismi kõrval ka monoteismi, usku ühte jumalasse.

Hinduismi õpetus on

polüteistlik, sest on palju jumalaid,

monistlik, sest tunnistatakse keskse printsiibina braahmanit ehk maailmavaimu,

panteistlik, sest on voole, mille järgi kõik on jumal ja jumal on kõiges,

monoteistlik, sest on voole, mille järgi ainus tõeline jumal on Brahma ehk Îðvara (Issand),

ateistlik, sest on voole, mis jumalaid ei tunnista.

Hinduismi kultus

Hinduistide jumalateenistus on väga individuaalne – see toimub kodus, looduses või templis. Erinevused tulenevad sellest, millisesse kasti inimene kuulub või kus ta elab.

Teenistus templistes

Templid on hindudel väga ilusad. Pühakoja välisseinu kaunistavad skulptuuride read, nende vahel on seinamaalid jumalustest. Maalingutel kujutatakse koos jumalustega ka pühasid loomi, taimi ja sümboleid. Pühakodasid on Indias väga palju. Näiteks Varanasis on neid 1500. Templijumalateenistusi viivad läbi braahmanid, kes ööpäev ringi hoolitsevad pühade piltide ja kujude eest. Ilmikud võivad templis käia siis, kui soovivad ja tulles toovad nad tihti kaasa ohvriande. Kindlaksmääratud jumalateenistuse aegu ei ole, igäüks sooritab oma rituaalid eraldi. Kuigi templis käimine ei ole usklikule hindule kohustuslik, on see väga populaarne. Nii on igas külas oma tempel. Igal templil on oma aastapäevapidu, mil jumaluste pilte ja kujusid kantakse pidulikus rongkäigus. Sellele lisaks peetakse veel nädalaid kestvaid rahvapidustusi, nagu uusaastapidu ning kevad- ja sügispühad jumaluste elust jutustavatest legendides mainitud sündmuste mälestuseks.

Kuna hindud näevad kõiges jumalikkuse kohalolekut, austavad nad ka kõiki eluvorme: loodusnähtusi, taimi ja loomi. Austus väljendub ahimsa ideena, st keeld kahjustada mistahes elusolendit. Seepärast on hindud enamasti taimetoitlased. Ahimsa aluseks on õpetus hingede rändamisest, mille järgi pisimgi loomake on varem võinud olla inimene. Hindu jaoks on kõik elav brahmani ilmnemisviis. Indias peetakse paljusid loomi pühadeks ja neid austatakse. Paljusid jumalusi kujutatakse loomadena: kotkana, ahvina, lõvina. Eriti soositud on ahv-jumal Hanumani austamine. Kõige rohkem austatakse lehma, keda peetakse eluandvaks emaks. Veedades on öeldud: "Lehmast elavad jumalused, lehmast ka inimesed." Kuna lehm on inimesest kõrgem olend, ei tohi teda tappa. Seepärast sureb vaga hindu parem ise, kui surmab lehma. Hindude jaoks on veiseliha söömine sama halb kui meie jaoks inimliha söömine.

Teenistus kodus

Kuna hindu ei kuulu ühtegi kogudusse, siis austatab ta oma jumalaid kõige sagedamini kodus, sinna on püstitatud altar. Regulaarseid jumalateenistusi – puudžasid - ei ole. Hindu mees tõuseb vara ja viib oma rituaalid läbi juba enne päikesetõusu kas kodus või lähima jõe kaldal. Kõigepealt lausub ta oma jumaluse nime ja pühendab sellega oma austuse just temale. Palve alguses lausub ta aeglase hümnina püha silbi "Om". Levinuim palve on

järgmine: "Om. Mõelgem särava päikese jumalikule valgusele; elustagu see meie vaimu jõudu."

Teenistus looduses

Iga hindu unistuseks on käia vähemalt kord elus palverännakul pühas linnas Varanasis Gangese ääres. Seal vabanetakse karmavõlgadest. Pestakse kõrvu, nina ja suud - avausi, kust ebapuhtus võib sisse pääseda. Kui seal õnnestub surra, vabanetakse uuestisündide ahelast ja jõutakse mokšani. Surnud põletatakse - tuli hävitab ilu, kuid vabastab hinge.

Minu arvates teeb kultuse väga huvitavaks see, kuidas on jaotatud elu erinevateks etappideks: (1) õppimise aeg, (2) kodu ja pere loomise aeg, (3) erakuna elamise aeg ja (4) kerjava askeedina rändamise aeg.

Hinduismis on suur ideaal askeetlus. Vaga hindu suurim soov on kord elus tõmbuda eemale maailmast, et täielikult brahmanile pühenduda. Igal kõrgema kasti liikmel tuleks läbida elus neli etappi. Kõigepealt tuleb pärast pühitsemist õppida mõne brahmani juhatusel. Seejärel luuakse kodu ning hangitakse perele ülalpidamine. Kui lapsed on saanud täiskasvanuks, eemaldub pereisa erakuna üksindusse, et otsida mediteerimise abil vabanemise teed. Lõpuks läheb ta rändama kerjava askeedina. Kuna niisuguseid hulkuraskeete on Indias arvatavasti miljoneid, on nad muutunud sotsiaalseks probleemiks.

Hinduistlik kunst

Üldlaad ja eesmärgid

Hinduistlik kunst peegeldab suurepäraselt India kultuuris, ajaloos ja religioonis esinevat erinevuste ja vastandite kooseksisteerimist. Kunst on lahutamatu osa sellest religioosest atmosfäärist, milles ta on tekkinud ja mida ta kujutab. India kunsti saab mõista vaid hinduismi tundmise põhjal.

Templite arhitektuur, skulptuurid, maalikunst, muusika ja lavakunst teenivad kõik koos kultust ja kasutavad usuliste legendide ainest.

Arhitektuur

Templite arhitektuuri alus on religioonis. Tempel on kõiksuse mudel, mikrokosmos. Keskel asuv pühamu on jumaluse elupaik, mis vastab maailma keskpunktile. Vanimatest hinduistlikest templites on vaid lihtne rituaalne ruum, millesse siseneti eeskoja kaudu. Hiljem, eriti Gupta ajastul (400- 600 pKr) kujunesid India lõunaosas sellest lihtsast algvormist uhked ja paljudest hoonetest koosnevad templikompleksid.

Tänapäeval on olemas lihtsaid külatempleid, kuid säilinud on ka India keskajal (800- 1500 pKr) ehitatud tohutuid templikomplekse, mis meenutavad kindlustatud linnu. Arhitektuur kunstiliigina tekkis budistliku keiser Ašoka valitsusajal III sajandil eKr. Templit ümbritses üks või mitu ringmüüri ning selle territooriumile viis igast ilmakaarest värav. Need templid endast tihti peale kõrgemad ja rikkalikult kaunistatud väravad kujutavad avasid taevakummi, mille kaudu inimene saab olla ühenduses jumalatega. Tempel ise võib olla kaunis väike, sest sellesse pidi mahtuma vaid jumalakujutis ja teenistust toimetav preester. Päris templit ümbritsev maa-ala müüride, kõrvalhoonete ja tiikidega on aga seevastu üpris suur.

Skulptuur

Templi välisseinu kaunistavad kaunid ja mitmekesised skulptuuride read. Keskajal sai skulptuurist arhitektuuri lahutamatu osa. Templite seinad kaeti arvutute inim- ja loomanäoliste jumaluste ja demonite kujutistega. Osa neist olid tagapõhja küljes kinni, kuid osa skulptuure seisis eraldi. Figuurid on kas peaaegu loomulikus suuruses või siis miniatuursed. Erotilised süžeed kujutasid hinge ja jumaluse müstilist ühinemist. Kunstnike ülesandeks oli tuua jumalad inimeste maailma. Oma ainestiku ammutasid nad lugematutest legendidest. Kuigi kunstnikud pidid järgima esteetilisi ja usulise traditsiooni reegleid, võivad nad kasutada uuendusi hinduistliku põhiidee väljendamiseks, milleks on inimliku samastumine jumalikuga.

Jumalusi kujutatakse skulptuurides, reljeefidel ja maalidel, nii nagu ka kirjanduses, inimkujulistena. Inimkeha vormid esitatakse ideaalsetena, jumaldatakse alasti figuuride ilu ja harmooniat. Jumaluste kõikkõimsust rõhutatakse sellega, et neid kujutatakse mitmenäoliste ja mitmekäelistena ning arvukate sümbolite keskel.

Maalikunst

Maalikunst sai alguse koobastemplite seinamaalidest. See kunstiliik saavutas oma õitsengu V-VII sajandil, Gupta ajastul. Uhkete maalingutega kaeti templite ja vürstlilosside seinapinnad. Maalingute teemad olid peamiselt usulised, kuid nendega seostati ka ilmalikke teemasid. Maalingutel puudub perspektiiv ja peategelased tõstetakse esile sellega, et neid on kujutatud teistest suurematena. Lisaks inimnäolistele jumalustele kujutatakse maalidel pühasid loomi, taimi ja sümboleid.

Muusika

Muusika on India kunstide hierarhias kõrgeim. Selle vanim vorm, veedahümnnide retsiteerimine ehk laulva häälega lugemine, on umbes 3000 aastat vana. Seesuguse musitseerimise ning rahvamuusika koosmõjul tekkis juba aegade hämaruses omapärane india muusika, millel on lääne muusikas esinev helistik ja taktimõõt. Meloodiad ja rütmid luuakse traditsioonilistele reeglitele toetuva improvisatsiooni käigus. Nii et iga esitus on omast kohast uus helitöö. Tähtsamad instrumendid on muuhulgas sitar ja tabla trummid.

Lavakunst

Muusikat on seostatud lavakunsti ja tantsuga. Tantsu- ja lauludraamad jagunevad rahvatantsudeks, mida esitatakse suurtel rahvapildudel, ja templitantsudeks, mida esitatakse usuliste rahvapildustuste käigus. Neis tantsudes jutustatakse käte ja sõrmede tundlike liigutuste, varjundirikaste näoilmete ning kogu keha läbimõeldud liigutuste keeles mütoloogilisi lugusid jumalustest.

Hinduismi eripära

****Kastisüsteemi ajalooline ja religioosne taust***

India ühiskonna kõige silmatorkavam nähtus on kastisüsteem. See mõjutab Indias nii ühiskondlikku kui ka religioosset elu. Kastivahed on toenäoliselt pärit teisest aastatuhandest enne meie ajaarvamist, mil heledanahalised asiaadid allutasid oma voimu alla India tumedanahalised algasukad. Aarialased moodustasid kolm valitsevat klassi, keda traviididest algasukad teenisid. Hiljem andsid preestrid pühades raamatutes vallutuspoliitika poolt loodud klassiühiskonnale religioosse õigustuse. I-II sajandist pKr pärit olevates Manu seadustes esitatakse kastisüsteemi kui loomissündmuses kindlaks määratud.

Peamised kastid.

Kasti kuulumine toob kaasa mitmesuguseid ühiskondlikke ja religioosseid kohustusi. Kast on tööjaotuse, elukutse ja ühiskondliku positsiooni alus. Põhikaste on neli: 1) brahmaanid ehk preestrid, 2) kšatrijad ehk valitsejad ja sõdurid), 3) vaišjad ehk põlluharijad, kaupmehed, pankurid ja käsitöölised, 4) shuudrad ehk teenijad, varem ka orjad. Kolm kõrgemat kasti pärinevad aarja ajastust, neljas tekkis pärast Indiasse jõudmist alistatud rahva baasil. Seadustati Manu seadustes II saj.

Väljaspool kaste on haridzanid ehk puutumatud, kes teevad roojaseks peetavaid töid. Ka neil on palju alamkaste.

Igal kastil on oma dharma ehk jumalik korraldus ja kohustused.

****Usulahkude ja usukommete mitmekesisus***

Suurem osa hindudest ei kuulu ühte kindlasse ususuunda ega lahku. Nad ühendavad vabalt erinevaid uskumusi ja kultusevorme. Kõrgeima jumaluse valikut mõjutavad suguvõsa traditsioon ja kohalik praktika. Usklik hindu võib osaleda ka mitme usulahu tegevuses, sest eri jumalused on oma olemuselt ikkagiüks. Hindu usk võib olla nii filosoofiliselt ja kategooriatelt kõrgetasemeline kui ka pelgale maagiale rajanev. Ta võib kummardada paljusid jumalusi või ainult üht jumalikku võimu.

****Sansara ehk hingede rändamine***

Lunastava tunnetuse saavutamine ei ole kaugeltki lihtne. Inimese hinge peab praeguses olukorras oma vangistuses maine elu, mis on pelk näivus ja eksikujutus. Seepärast peab inimese hing, nagu kogu maailmgi, sündima üha uuesti ja uuesti. Uuestisündimist nimetatakse sansaraks ehk hingede rändamiseks.

Hing rändab üha uuesti korduvate uuestisündide kaudu ühest maapealsest elust teise. Bhagavadgita kirjeldab hingede rändamist järgnevalt: "Inimene heidab ära kulunud riided ja riietub uutesse. Samuti hülgab ta hing kulunud ihud ja astub uutesse ihudesse." Uuestisündide põhjenduseks peetakse hinge hävimatust: "Hing ei ole sündinud ega sure." Nagu taimede ja loomade hing, nii ka inimene hülgab surres keha ning siirdub teise kehasusse. Sellise hingede rändamisega on seotud kõlbelse ja õiglase maailmakorra idee, mille järgi hea saab oma palga ja kuri karistuse.

****Karma ehk teo ja tagajärje seadus***

Inimese eelmise elu tegude summa määrab ära oleku, millesse ta reinkarneerub ehk järgmisena sünnib. Seda põhimõtet nimetatakse karma seaduseks. Selle järgi saab inimesele selles ja järgmistes uuestisünnides osaks seda suurem õnn, mida eetilised on tema mõtted ja teod käesolevas elus. Vastasel juhul tuleb tal kannatada. Isegi halb kavatsus põhjustab inimesele endale halba karmat, kuigi teine inimene selle läbi kannatada ei saagi. Karma seadus välistab andestuse. Kuna Brahman ja Atman on tegelikult üks ja sama, siis ei tohi liiga teha mitte kellelegi. Iga eksimus pöördub eksija enese vastu.

Usk karmasse ja hingede rändamisse annab seletuse ka kannatuse probleemile. Kui keegi sünnib vaesena või teda tabab õnnetus, siis seda peetakse karma seaduse täidmiseks. Selline usk ei vii siiski vältimatult fatalismi, saatusele alistumisse, sest inimene võib pingutuste abil saavutada järgmisel korral sünnides parema kehastuse. Hindu jaoks on surm võimalus saavutada paremat inkarnatsiooni.

Idee hingede rändamisest ja isiku varasematest kehastustest on mitmesuguste Indiast pärinevate liikumiste kaudu levinud ka läänemaailmas.

****Vabanemise teed ja meditatsioonitraditsioonid***

Inimese eesmärk on vabaneda hinge rändamisest, ühinedes brahmaniga, maailmavaimuga, "nagu veepiisk ühineb ookeaniga." Selleni jõuab ta end arvukate uuestisünnide ajal arendades. Kui inimene viimaks vabaneb viimaks pikast uuestisünnide ahelast, saavutab ta lõpuks vabaduse. Selle tunnetuseni jõutakse mediteerimise ja keha ning vaimu treenimise kaudu. Saavutamaks mokšat, peab inimene vabanema oma pahelistest himudest ja pettekujutlustest ning leidma tasakaalu sellises rahu ja kiretuses, et tema karmast ei jääks enam järele midagi, mis võiks teda tagasi maisesse ellu tuua. "See, kes otsib vabanemist askeesi ja tunnetuse kaudu, ei tule tagasi, see on lõplik eesmärk." Siis on karma kaotanud jõu ja vabanenud sansarast, suremise ja taassünni igavesest ringkäigust.

****Jooga***

Jooga tekkeajaga ei ole täpselt teada. Selle juured arvatakse ulatuvat 3000 a eKr. Asendite abil püütakse saavutada kontrolli mõtete ja lihaste üle ning viia need kooskõlla. Jooga asendite abil parandatakse nii füüsilist kui vaimset vormi, tugevdatakse tahtejõudu ja keskendumisvõimet.

Kõik jooga suunad rõhutavad eetika tähtsust isiksuse terviklikkuse kujundamisel. Lihtne ja looduslähedane eluviis on tähtis söömisel, tööd tehes, puhates, ja joogat harjutades tuleb pidada mõõdukust. Läänes tegeldakse jooga enamasti kui ühe enesekasvatuse ja lõdvestusharjutuste süsteemiga, mille abil püütakse saavutada füüsilist, vaimset ja kõlbelist tervist.

Arvan, et igast usust võib leida midagi erilist - see tuleb vaid üles otsida.

Kasutatud kirjandus:

* „Maailma usundid”

* 3 ENE

Internet:

* <http://www.miksike.ee/documents/main/referaadid/hinduism.htm>

* Vikipeedia- Vaba entsüklopeedia

* <http://lepo.it.da.ut.ee/~skairi/hinduism.htm>

* <http://www.hot.ee/politics/tekstid/hinduism.pdf>